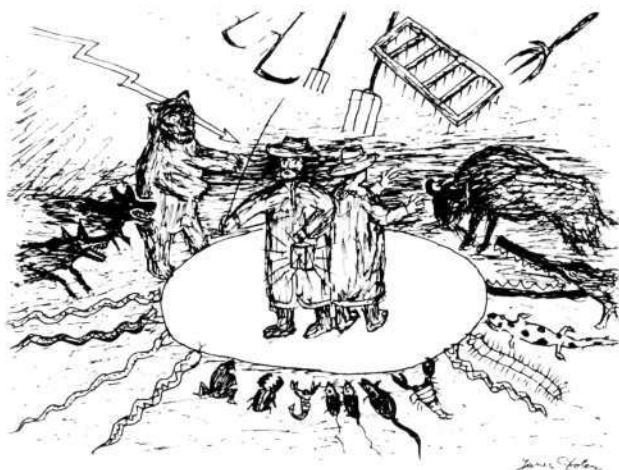

»Izpod neba se je usula
ploha vil, kos in bran, vse
mogoče zveri so rinile pro-
ti njima...«

Ilustracija: Janez Dolenc
po risbi iz leta 1941

so rinile proti njima. Hlapec je od strahu poskočil in opletel z rokavom kožuha čez ris. Takoj ga mu je odtrgalo. Ko je Markuš zamahnil s šibo, je vse izginilo.

A hudoba je poskusila še drugače. Natresla je zlatnine in srebrnine zunaj risa, da bi ju zvalila čez. Ker ju to ni premotilo, so se zunaj risa začele sprehajati zapeljive deklice in ju vabiti čez. Tudi to ni pomagalo, Markuš je zamahnil s šibo in zapeljivke so izginile. Tedaj je nekje daleč začelo predčasno biti ura eno, da bi ju spravilo iz risa. No, končno sta prestala celo uro preizkušenj in prišla domov taka, da je imel vsak las svojo kapljo.

Še o novem letu in o svetih treh kraljih bi imela iti v ris, da bi dobila žakelj denarja in črne bukve. Pa je strah hlapcu tako zlezel v kosti, da je obležal. Ko je umiral, je na hruški pred hišo milo zvončkljalo — hudoba je klicala v ris. Sam Markuš se pa tudi ni več upal iti.

(Johana in Alojzija Dolenc, v. Tavčarjevi, Četena Ravan)

Zaklad (šac)

29. Nekoč je šel neki možak sredi noči čez Preval domov v Zapreval. Na vrhu Prevala naleti na kup žerjavice sredi poti. Nabaše fajfo, vzame s kupa ogorek, ga da na fajfo pa gre naprej. Čudno se mu je zdelo, da noče fajfa goreti. Pogleda — in kaj vidi? Da je namesto ogorka v fajfi — cekin! Koj leti nazaj pogledat, a ni bilo o žerjavici več ne duha ne sluha. Zavedel se je, da to ni bila žerjavica, ampak je cvetel šac.

(Vinko Ažbe, v. Gribovškov, Zapreval)

30. V Mihelskih robah na Blegošu je ena čerfa srebrnega denarja zakopanega. Tam je rob videti kot vrata: dve skali kot dva bangarja in še skala na vrhu počez.

V teh vratih je neki pastir zagledal tisto čerfo denarja in splezal po robu do nje, a vrh denarja je sikala proti njemu kača. Tedaj so mu tudi ovce zašle v pšenico, moral jih je iti vračat. Ko je zlezel spet nazaj na rob, ni bilo o čerfi

»V teh (kamnitih) vratih je neki pastir zagledal tisto čerfo denarja... a vrh denarja je sikala proti njemu kača...«

Ilustracija: Janez Dolenc
po skici iz leta 1947

z denarjem več ne duha ne sluha. Sam Bog ga je rešil, ker je bil tisti denar zavdan.

Nekaj let kasneje je tam gorela gmajna. Pravijo, da je z Mihelskih robov kapljalo stopljeno srebro: gotovo se je od hude vročine šac stopil.

(Valentin Rupar, v. Tinač, Gor. Žetina)

Manj znane besede

- avšnica* — zglavje, posteljna blazina
- bangar* — steber kamnitih vhodnih vrat
- blez* — menda
- bob* — stročnica z debelimi zrni
- ciljati* — sejalcu označevati, do kod je padlo seme
- čerfa* — glinasta posoda za mleko
- gmajna* — goščava, gozd
- golcar* — gozdni delavec, drvar
- igo* (v polj. narečju: jeg) — volovski jarem
- junec* — mlad vol
- kolca* — del plužne vprege
- kvatre* — četrtoletje cerkvenega leta
- lezerčna* — plazilci: kače, kuščarji, močeradi ipd.
- maln* — mlin
- martrati se* — mučiti se
- mentrga* — korito na nogah za mesenje testa
- mernik* — stara prostorninska mera, približno 30 litrov
- oštarija* — gostilna
- pinovec* — pinjeno mleko, pinjenec
- rahlati se* — krohotati se
- Rotija* — sv. Doroteja (6. febr.)
- slehern, slehernik* — skop, skopuh